

УДК 332.146:330.332

О. Г. Тодоряк, Банковні інститут висока школа, а.с., м. Київ

МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

У статті уточнено змістовне навантаження поняття "інвестиційно-фінансова стратегія", запропоновано методологію формування інвестиційно-фінансової стратегії підприємства.

Ключові слова: економічна ефективність, інвестиційна діяльність, інвестиційно-фінансова стратегія, стратегія.

Постановка проблеми. Сучасні структурні економічні зміни вимагають від підприємств системного підходу, базованого на успішному зарубіжному досвіді щодо формування загальної стратегії його розвитку. Більшість підприємств нагадують тимчасові структури, не наділені необхідним запасом фінансової, організаційної, економічної та виробничої "міцності", що не дає змогу в разі необхідності провести ефективне оновлення.

В умовах структурних економічних змін важливого значення для підприємств набувають інвестиції, без яких неможливе оновлення, інноваційне нарощення виробничого потенціалу суб'єктів підприємницької діяльності. Для цього потрібний перехід до загальноприйнятої у світовій практиці методології здійснення інвестицій в умовах ринкової економіки, що може бути реалізовано шляхом розробки методичних підходів до формування інвестиційно-фінансової стратегії підприємства.

Аналіз останніх публікацій. Аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів, таких як І. О. Бланк, І. М. Боярко, О. А. Ворсовський, Т. В. Майорова, А. П. Міщенко, Д. М. Черваньов, З. Є. Шершньова, К. П. Янковський та інші показав, що існують відмінності у підходах до методології формування інвестиційно-фінансової стратегії підприємства, що зумовлює значні труднощі для менеджерів підприємств у процесі формування та реалізації інвестиційно-фінансової стратегії.

Метою статті є уточнення змістовного навантаження поняття "інвестиційно-фінансова стратегія підприємства" та визначення методології її формування.

Виклад основного матеріалу. З метою вибору оптимальної інвестиційно-фінансової стратегії необхідно чітко розуміти підходи до її формування.

У процесі розробки інвестиційно-фінансової стратегії особлива увага приділяється виробництву конкурентоспроможної продукції, повноті виявлення грошових доходів, мобілізації внутрішніх ресурсів, максимальному зниженню собівартості продукції, формуванню та розподілу прибутку, визначенню оптимальної потреби в оборотних коштах, раціональному використанню залучених коштів, ефективному використанню капіталу підприємства [8].

Формування інвестиційно-фінансової стратегії підприємства здійснюється в просторі перетинання взаємних інтересів як самого підприємства, так і його потенційного стратегічного інвестора. А інвестиція являє собою особливий товар, що обертається на ринку [1]. Тому можливість її одержання в тому або іншому вигляді часто залежить від розуміння та врахування взаємних інтересів партнерів, від уміння бачити об'єкт інвестування з позицій стратегічного інвестора й оцінювати його інвестиційну привабливість.

Етапи розробки інвестиційно-фінансової стратегії підприємства показані на рис. 1.

Рис. 1. Етапи розробки інвестиційно-фінансової стратегії підприємства

Методологія формування інвестиційно-фінансової стратегії підприємства передбачає:

1. Формування окремих напрямків інвестиційної діяльності підприємства відповідно до стратегії його економічного розвитку. Розробка напрямків інвестиційної діяльності підприємства базується на стратегії його економічного розвитку в майбутньому періоді і покликана вирішувати такі задачі [9]:

- визначення співвідношення різних форм інвестування на окремих етапах перспективного періоду. Форми інвестування визначаються функціональною направленістю діяльності підприємства, його розмірами, стадією його життєвого циклу і рядом інших умов;
- визначення галузевої спрямованості інвестиційної діяльності. Ця задача вирішується для підприємств, що здійснюють багатогалузеву господарську діяльність;
- визначення регіональної направленості інвестиційної діяльності. Така задача вирішується підприємствами з регіональною диверсифікацією діяльності. Формування окремих напрямків інвестиційної діяльності підприємства відповідно до стратегії його економічного розвитку дозволяє визначити пріоритетні цілі і задачі цієї діяльності за окремими етапами майбутнього періоду.

2. Дослідження і врахування умов зовнішнього інвестиційного середовища і кон'юнктури інвестиційного ринку. У процесі такого дослідження вивчаються правові умови інвестиційної діяльності в цілому і в розрізі окремих форм інвестиційної діяльності ("інвестиційний клімат"); аналізується поточна кон'юнктура інвестиційного ринку і фактори, що її визначають; прогнозується найближча кон'юнктура інвестиційного ринку в розрізі окремих його сегментів, пов'язаних з діяльністю підприємства [3].

3. Пошук окремих об'єктів інвестування та оцінка їх відповідності напрямкам інвестиційної діяльності підприємства. У процесі реалізації цього напрямку інвестиційної політики вивчається поточна пропозиція на інвестиційному ринку, відбираються для вивчення окремі інвестиційні проекти і фінансові інструменти, що найповніше відповідають напрямкам інвестиційної діяльності підприємства для оновлення складу діючих її видів; проводиться детальна експертиза відібраних об'єктів інвестування [6].

4. Забезпечення високої ефективності інвестицій. Відібрані на попередньому етапі об'єкти інвестування аналізуються з позиції їх економічної ефективності. При цьому для кожного об'єкта інвестування використовується конкретна методика оцінки ефективності. За результатами оцінки проводиться ранжирування окремих інвестиційних проектів і фінансових інструментів інвестування за критерієм їх ефективності

(дохідності). При інших рівних умовах відбираються для реалізації ті об'єкти інвестування, які забезпечують найбільшу ефективність [7].

5. Забезпечення мінімізації фінансових ризиків, пов'язаних з інвестиційною діяльністю. У процесі реалізації цього напрямку інвестиційної політики повинні бути в першу чергу оцінені ризики, властиві кожному конкретному об'єкту інвестування. За результатами оцінки проводиться ранжирування окремих об'єктів інвестування за рівнем їх ризиків і відбираються для реалізації ті з них, які при інших рівних умовах забезпечують мінімізацію інвестиційних ризиків [5].

Поряд з ризиками окремих об'єктів інвестування оцінюються фінансові ризики, пов'язані з інвестиційною діяльністю в цілому. Ця діяльність пов'язана з відволіканням фінансових засобів у великих розмірах і, як правило, на тривалий період, що може призвести до зниження рівня платоспроможності підприємства по поточних господарських операціях.

Крім того, фінансування окремих інвестиційних проектів здійснюється часто за рахунок значного залучення позичкового капіталу, що може призвести до зниження рівня фінансової стійкості підприємства в довгостроковому періоді.

Тому в процесі формування інвестиційно-фінансової стратегії необхідно завчасно прогнозувати, як вплинуть фінансові ризики, пов'язані з інвестиційною діяльністю, на дохідність, платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

6. Забезпечення ліквідності інвестицій. Здійснюючи інвестиційну діяльність, необхідно передбачати, що внаслідок суттєвих змін зовнішнього середовища, кон'юнктури інвестиційного ринку або стратегії розвитку підприємства в майбутньому періоді по окремих об'єктах інвестування може різко знизитись очікувана дохідність, підвищитися рівень ризиків, знизитися значення інших показників їх інвестиційної привабливості для підприємства [11].

Це буде вимагати прийняття рішення про своєчасний вихід з окремих інвестиційних програм і реінвестування капіталу. З цією метою по кожному об'єкту інвестування повинен бути оцінений ступінь його майбутньої ліквідності. За результатами оцінки проводиться ранжирування окремих інвестиційних проектів і фінансових інструментів інвестування за критерієм їх ліквідності. За інших рівних умов відбираються для реалізації ті з них, які мають найбільшу ліквідність.

7. Визначення необхідних обсягів інвестиційних ресурсів і оптимізація структури їх джерел. Всі напрями і форми інвестиційної діяльності підприємства здійснюються за рахунок інвестиційних ресурсів, що формуються ним. Інвестиційні ресурси являють собою всі види грошових і інших активів, що залучаються для здійснення вкладів в об'єкти інвестування.

У процесі реалізації цього напрямку інвестиційно-фінансової стратегії підприємства прогнозується загальна потреба в інвестиційних ресурсах, необхідних для здійснення інвестиційної діяльності в передбачуваних обсягах; визначається можливість формування інвестиційних ресурсів за рахунок власних фінансових джерел; виходячи з ситуації на грошовому ринку визначається доцільність залучення для інвестиційної діяльності позичкового капіталу. У процесі оптимізації структури джерел інвестиційних ресурсів забезпечується раціональне співвідношення власних і залучених фінансових засобів, а також диверсифікація залучених джерел фінансування інвестицій по окремих кредиторам, потоках майбутніх платежів з метою попередження зниження фінансової стійкості і платоспроможності підприємства в майбутньому періоді [5].

8. Формування і оцінка інвестиційного портфеля підприємства. З урахуванням можливого залучення обсягів інвестиційних ресурсів, а також оцінки інвестиційних якостей окремих об'єктів інвестування проводиться формування сукупного інвестиційного портфеля підприємства. При формуванні інвестиційного портфеля необхідно врахувати, що високий рівень дохідності окремих об'єктів інвестування рідко супроводжується мінімальним рівнем їх інвестиційних ризиків і високим ступенем ліквідності. Тому в процесі формування інвестиційного портфеля визначаються принципи його і формування з врахуванням фінансового менталітету керівництва, а потім кожен об'єкт інвестування, який відбирається в нього, оптимізується за співвідношенням рівня дохідності, інвестиційного ризику і ліквідності. На завершальному етапі формування інвестиційного портфеля проводиться його оцінка та оптимізація за перерахованими критеріями в цілому.

Сформований інвестиційний портфель розглядається як сукупність інвестиційних програм, що реалізуються в майбутньому періоді [10].

9. Забезпечення шляхів прискорення реалізації інвестиційних програм. Намічені до реалізації інвестиційні програми повинні бути виконані якнайшвидше з урахуванням таких міркувань: насамперед високі темпи реалізації кожної інвестиційної програми сприяють прискоренню економічного розвитку підприємства в цілому; крім того, чим швидше реалізується інвестиційна програма, тим швидше починає формуватися додатковий грошовий потік у вигляді прибутку та амортизаційних відрахувань; прискорення реалізації інвестиційних програм скорочує терміни використання позичкового капіталу; нарешті, швидка реалізація інвестиційних програм сприяє зниженню інвестиційних ризиків, пов'язаних з несприятливою зміною кон'юнктури інвестиційного ринку, погіршенням інвестиційного клімату в цілому [2].

Детальний аналіз наукових джерел, а також власні напрацювання дають нам змогу стверджувати, що інвестиційно-фінансова стратегія підприємства – це система планових дій, що спрямовані на успішну реалізацію загальноекономічної стратегії підприємства і дають змогу забезпечити високу ефективність капіталовкладень і вкладень у фінансові активи, розвитку виробництва шляхом формування оптимальної організаційно-фінансової структури інвестування.

Висновки. До комплексу функціональних стратегій підприємства входить і інвестиційно-фінансова стратегія, яка передбачає напрями здійснення інвестиційної діяльності для забезпечення реалізації загальної стратегії підприємства. Інвестиційно-фінансова стратегія містить рішення по таких аспектах, як залучення зовнішніх фінансових ресурсів, повернення залучених коштів, інвестування власних коштів.

Список літератури

1. Бланк, І. О. Інвестиційний менеджмент [Текст] : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. О. Бланк. – К. : КНЕУ, 2005. – 398 с.
2. Боярко, І. М. Оцінка інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання [Текст] / І. М. Боярко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 7(85). – С. 90–99.
3. Ворсовсовський, О. А. Вплив внутрішніх та зовнішніх економічних факторів на фінансовий потенціал інвестиційної діяльності підприємств [Текст] / О. А. Ворсовсовський // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 2. – С. 14–17.
4. Економічна енциклопедія [Текст] : в 3 т / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, О. І. Амоша, С. В. Мочерний (відп. ред.). – К. : Академія, 2001. – Т. 3. – 800 с.
5. Кікена, Т. Проектне фінансування в реаліях українського ринку (на прикладі фінансування об'єктів комерційної нерухомості) [Текст] / Т. Кікена // ВІСНИК ЛЬВІВ. – 2008. – Вип. 40. – С. 282–286. – Серія економічна.
6. Куриленко, Т. П. Проектне фінансування [Текст] : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Т. П. Куриленко. – К. : Кондор, 2006. – 208 с.
7. Майорова, Т. В. Інвестиційна діяльність [Текст] : навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.
8. Міщенко, А. П. Стратегічне управління [Текст] / А. П. Міщенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 336 с.
9. Черваньов, Д. М. Управлінські складові здійснення інвестиційної діяльності на підприємствах України [Текст] / Д. М. Черваньов, П. В. Кухта // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 11. – С. 85–87.
10. Шершньова, З. Є. Стратегічне управління [Текст] : підручник / З. Є. Шершньова. – К. : КНЕУ, 2004. – 699 с.
11. Янковский, К. П. Организация инвестиционной и инновационной деятельности [Текст] / К. П. Янковский, И. Ф. Мухарь. – СПб. : Питер, 2001. – 448 с.

Summary

It is specified in the article the meaning of the concept “investment-financial strategy”, put forward the methodology of building the investment-financial strategy of the company.

Отримано 10.02.2011